

Punkt 7.

Godkendelse af indsigelse mod ændring af statens indsatsprogram for vandløbsindsatser i Vandområdeplan 2015-2021

2018-007296

Miljø- og Energiforvaltningen indstiller, at Miljø- og Energiudvalget godkender, at Aalborg Kommune sender brev til Miljø- og Fødevarerministeren med indsigelse mod ændring af statens indsatsprogram for vandløbsindsatser i Vandområdeplan 2015-2021.

Beslutning:

Godkendt, idet det tilføjes, at Miljø- og Fødevarerministeren og Folketingets Miljø- og Fødevarerudvalg inviteres til besigtelse af den sidste spærring ved Binderup Å.

Lars Peter Frisk og Lasse Frimand Jensen var fraværende.

Sagsbeskrivelse

Baggrund

En spærring ved Binderup Mølle Dambrug har høj naturmæssig betydning for hele Binderup Å, og Aalborg Kommunes videre håndtering af problemstillingerne har derfor stor offentlig interesse og regional bevågenhed. Der er vedlagt et oversigtskort med placering af spærringen ved dambruget sidst i dokumentet.

Med Miljøstyrelsens beslutning, om at tage indsatserne ved Binderup Mølle Dambrug ud af indsatsprogrammet fra vandområdeplanen, har Aalborg Kommune nu ikke mulighed for at opnå EU-tilskudsmidler til yderligere forundersøgelse eller realisering af vandløbsprojektet i perioden fra 2015-2021.

Binderup Å er en vigtig naturperle i Aalborg Kommune

Binderup Å er det vandløb i hele Aalborg Kommune, der har det største naturpotentiale. Vandløbet har alle de kvaliteter, der gør, at det kan komme helt i top som et naturvandløb. Vandløbet er karakteriseret ved at løbe gennem ekstensive naturarealer, rent vand, stor strømhastighed og en vandløbsbund af grus, sten og lejlighedsvis ren kalkbund. Binderup Å tilhører en lille gruppe af vandløb med den størst målte produktivitet af ørredyngel i Danmark. Det er en yngelproduktion, der er afhængig af at kunne vandre frit mod Limfjorden. Disse forhold gør, at der er et meget stort potentiale som naturvandløb i Binderup Å såfremt alle menneskabte opstemninger og spærringer fjernes.

Siden 2007 har Aalborg Kommune nedlagt fire dambrug i Binderup Å, hvilket har forbedret vandkvaliteten i vandløbet til gavn for plante og dyrelivet. Der er samtidigt gennemført vandløbsrestaurering med genopretning af gydeområder og etablering af faunapassager (omløbsstryg), både ved de nedlagte dambrug, men også ved den kulturhistoriske "Hullmølle" i Vokslev. Genopretningen har forbedret de fysiske forhold i vandløbet, så fiskene nu kan vandre frit og benytte flere gydeområder i vandløbet. Vandløbsprojekterne blev realiseret, før der forelå tilskudsmuligheder fra vandområdeplanerne. Vandløbsprojekterne blev derfor etableret med Aalborg Kommunes egne midler og med eksternt tilskud fra fiskeplejemidlerne.

Lige nu er der kun tre spærringer tilbage i Binderup Å, som alle ligger i Aalborg Kommune. Spærringerne omfatter opstemningsanlæg, som udgør en blokering for videreudviklingen af den positive fremgang i vandløbet. Som en del af Vandområdeplanen, har Aalborg Kommune opnået eksternt tilskud til realisering af vandløbsprojekter ved to af disse spærringer. Det er henholdsvis ved Gelstrup Dambrug og ved Klæstrup Mølle, hvor der er opnået tilsagn om finansiering. Det forventes, at spærringerne vil være fjernet i løbet af 2018-2019.

Det vil betyde, at der i 2019 kun mangler fjernelse af én enkelt spærring i vandløbet. Spærringen ligger ved Binderup Mølle Dambrug. Det er den nederste og væsentligste spærring i vandløbet. Rent vandløbsfagligt, vil det være et stort tab for hele vandløbet, hvis der ikke kan gennemføres et vandløbsprojekt ved Binderup Mølle Dambrug, idet det netop er de nederste spærringer, som er vigtigst at få fjernet. Dambruget er overgået til indvinding af grundvand til fiskeproduktionen og fjernelse af opstemningen er uden betydning for dambrugets drift.

I Binderup Å ligger stort set alle - ca. 95 % - af gydeområderne for ørreder oven for Binderup Mølle Dambrug. Der kan kun opnås fuld "miljø-effekt" af de allerede gennemførte vandløbsprojekter, hvis også spærringen ved Binderup Mølle Dambrug fjernes. En fjernelse af spærringen vil give fuld faunapassage i mere end samlet ca. 46 km målsatte vandløb.

Indsigelse mod Miljøstyrelsens ændring af bekendtgørelse om indsatsprogram

Aalborg Kommune har i april 2017 afgivet høringssvar til Miljøstyrelsens forslag om ændringer af bekendtgørelser om indsatsprogram og miljømål for vandområdeplaner 2015-2021. Indsatsprogrammet omfatter de vandløbsindsatser, hvor Aalborg Kommune kan søge om EU-tilskud til forundersøgelser og efterfølgende tilskud til at realisere projekterne.

Miljøstyrelsen har den 19. december 2017 offentliggjort deres vedtagne ændringer af bilag til bekendtgørelse om indsatsprogram og miljømål for vandområdeplan 2015-2021. Resultatet af Miljøstyrelsens beslutning er nu, at indsatser, som omfatter dels en meget vigtig spærring i Binderup Å og dels flere km vandløbsrestaurering, ikke længere er omfattet af indsatsprogram for Vandområdeplan 2. Dette er stik imod

Aalborg Kommunens hørings svar til høringen af bekendtgørelsen. Konsekvensen er, at Aalborg Kommune nu ikke kan opnå EU-tilskud til realisering af disse indsatser i Vandområdeplan 2. Indsatsernes placering i Binderup Å fremgår af kortbilag sidst i dokumentet.

Miljøstyrelsen har redegjort for deres beslutning i et høringsnotat vedr. ændring af bekendtgørelse om indsatsprogram, hvor der fremgår, at der ikke er medtaget de indsatser, der indgik i ansøgningsrunden i april 2016, som fik afslag på realisering:

De omtalte indsatser ligger ved Binderup Mølle Dambrug, hvor Binderup Å krydser Ny Nibevej. Aalborg Kommune ansøgte i april 2016 om tilskud på ca. 8 mio. kr. til realisering af vandløbsindsatserne som et stort vandløbsprojekt. I juli 2016 får Aalborg Kommune afslag til ansøgningen, idet vandløbsprojektet ikke opfyldte kravet om omkostningseffektivitet.

Der er ikke anke- eller klagemuligheder for ændringerne i bekendtgørelsen. Det er kun miljøministeren, der kan ændre bekendtgørelsen. Derfor indstilles der til, at vedlagte brev med indsigelse sendes direkte til ministeren.

Forundersøgelse med tre løsningsforslag til vandløbsprojekt

Aalborg Kommune har udarbejdet en supplerende forundersøgelse i perioden fra 2015-2016, hvor der blev undersøgt tre løsningsforslag som supplement til den allerede gennemførte forundersøgelse fra 2014:

- Løsningsforslag 1: Fjernelse af opstemning og etablering af ny underføring under Ny Nibevej.
- Løsningsforslag 2: Fjernelse af opstemning og bibeholdelse af eksisterende underføring under Ny Nibevej. Forslaget omfatter en nedrivning af ejendommen Aalborgvej 99.
- Løsningsforslag 3: Fjernelse af opstemning og bibeholdelse af eksisterende underføring under Ny Nibevej. Forslaget omfatter ikke en nedrivning af ejendommen Aalborgvej 99, hvilket sikres ved etableringen af en stålørstunnel forbi ejendommen.

Notat med supplerende beskrivelse af de 3 løsningsforslag har indledningsvist været forelagt og drøftet med Binderup Mølle Dambrug, og de tekniske forhold har været drøftet med eksterne konsulenter. Ingen af de tre løsningsforslag har betydning for dambrugets drift eller vandindvinding.

Idet ejendommen Aalborgvej 99 sandsynligvis er funderet på træpæle, vil en eventuel sænkning af grundvandsspejlet – som en følge af fjernelse af opstemningen – medføre en risiko for alvorlige sætningsskader på bygningerne. I løsningsforslag 1 og 3 er derfor medregnet udgifter til meget omkostningstunge afværgeforanstaltninger til sikring af ejendommen: Disse afværgeforanstaltninger indgår ikke i løsningsforslag 2, som derimod omfatter en nedrivning af en beboelsesejendom. I notatet fremgår en sammenstilling af de anslåede udgifter for de tre løsningsforslag, som viser, at løsningsforslag 2 er lidt billigere end de to øvrige. Samtidigt var løsningsforslag 2 også det vandløbsprojekt, som lodsejerne dengang havde størst opbakning til.

I foråret 2016 blev der ansøgt om EU-tilskud på vandløbsprojekt (løsningsforslag nr. 2) med et budget på 8 mio. kr., som var inkl. en indirekte erstatning på ca. 3.1 mio. kr. for nedrivning af ejendommen på Aalborgvej 99. Ejendommen ejes af Binderup Mølle Dambrug og anvendes i dag som forpagterbolig i tilknytning til eksisterende dambrug.

I det ansøgte løsningsforslag gav nedrivning af ejendommen mulighed for etablering af et nyt vandløbsstrace uden at skulle undersøge og etablere omkostningstunge afværgeforanstaltninger til sikring af bygningen. Samtidig gav løsningen også mulighed for at undgå etablering af en ny og meget dyr vejbro under Ny Nibevej, som vil medføre store trafikale gener (kødannelse) under anlægsarbejdet, idet der ikke findes vejbroer over vandløbet i nærområdet.

En nedrivning af ejendommen på Aalborgvej 99 ville derfor kunne bane vejen for et vandløbsprojekt, hvor flest positive synergier vil være opfyldt samt minimal påvirkning af trafikale forhold ved Ny Nibevej.

I april 2016 fik Aalborg Kommune afslag på ansøgning om EU-tilskud til realisering af et samlet vandløbsprojekt ved Binderup Mølle Dambrug med baggrund i manglende "omkostningseffektivitet".

Aalborg Kommunes videre strategi hen mod næste Vandområdeplan

Med Miljøstyrelsens ændringer i indsatsprogrammet kan Aalborg Kommune nu ikke ansøge om EU-tilskud til realisering i den nuværende Vandområdeplan 2, selv hvis det var muligt at opnå omkostningseffektivitet til en alternativ løsningsmodel i perioden frem til 2021.

Miljø- og Energiforvaltningen forventer ikke, at der er stor sandsynlighed for, at ministeren omgør Miljøstyrelsens beslutning i indeværende planperiode med baggrund i Aalborg Kommunes indsigelse i vedlagte brev.

Næste vandområdeplan og omkostningseffektivitet

Der kommer en 3. planperiode med vandplanlægning fra 2022-2027. Miljøstyrelsen kan på nuværende tidspunkt ikke oplyse, om de fremtidige indsatsprogrammer vil omfatte indsatserne ved Binderup Mølle Dambrug. Miljøstyrelsen kan beslutte, at indsatserne kommer med i den næste og sidste vandområdeplan. Aalborg Kommune forventer tidligst at blive bekendt med indsatsprogrammet medio 2021. Hvis indsatserne bliver en del af indsatsprogrammet igen, forventes det, at der kan ansøges om EU-tilskud fra 2022.

Miljøstyrelsen kan heller ikke oplyse, om grundlaget for beregning af de fremtidige referencebeløb, til deres vurdering af tilskud, vil blive ændret.

Hvis indsatserne ved Binderup Mølle Dambrug bliver omfattet af vandplanlægningen igen, og hvis det forudsættes, at referencebeløbene for tilskud vil være uændret, kan Aalborg Kommune forvente at kunne opnå EU-tilskud til et max. referencebeløb på ca. 2.5 mio. kr. til anlægsomkostninger. Dertil kan der muligvis opnås særskilt tilskud til erstatning på op til 882.000 kr. Det skal ses i forhold til en samlet anlægssum på ca. 8 mio. kr.

Vi forudsætter store udfordringer med opnå tilskud til det mest oplagte vandløbsprojekt – beskrevet som løsningsforslag 2 – idet anlægssummen på ca. 8 mio. kr. sandsynligvis vil overstige de fremtidige referencebeløb, som samlet kan anslås til ca. 3.4 mio. kr. Aalborg Kommune vil dermed mangle en finansiering på ca. 4.6 mio. kr., før projektet kan gøres omkostningseffektivt under de eksisterende forudsætninger.

Hvis Aalborg Kommune vælger en strategi med at ansøge om EU-tilskud til en alternativ og billigere løsning, i forhold til det mest oplagte vandløbsprojekt (løsningsforslag 2), vurderes det, at Aalborg Kommune også i 2022 bliver udfordret af begrebet "omkostningseffektivitet", idet Miljø- og Energiforvaltningen skønner, at man ikke kan optimere nogle af de eksisterende løsningsforslag med hele differencen på 4.6 mio. kr.

Supplerende tekniske undersøgelser af løsningsforslag for vandløbsprojekt

Aalborg Kommune vil nu begynde at undersøge, om vandløbsprojektet kan realiseres billigere (mere omkostningseffektivt), idet det ville kunne præcisere differencen mellem "potentielt max EU-tilskud" versus anslået anlægssum for realisering af vandløbsprojektet. Differencen vil være det beløb, som Aalborg Kommune selv kan vælge at investere i vandløbsprojektets realisering, hvis der ikke kan opnås 100 % EU-tilskud.

Ovenstående forslag kræver en række supplerende tekniske undersøgelser, som vurderes at beløbe sig til ca. 100.000 kr. De tekniske undersøgelser vil omfatte fysiske borer og omfatte økonomiske overslag på nødvendige afværgeforanstaltninger i forhold til sikring af bygningerne på Aalborgvej 99. Resultater af undersøgelserne vil udgøre et godt og fagligt grundlag ved fremtidig valg af løsningsforslag. De vil samtidig kunne præcisere ansøgning om tilskud til realisering, etablering af afværgeforanstaltninger samt evt. erstatninger.

Alternativ og ekstern medfinansiering til realisering

Mens der ventes på svar fra ministeren, og afventer om indsatserne igen bliver omfattet af næste vandområdeplan i 2022, vil Aalborg Kommune i løbet af 2018 begynde at undersøge, om der findes andre alternative og eksterne finansieringskilder til realisering af vandløbsprojektet ved Binderup Mølle.

Sammenfatning

Binderup Å er det vandløb i hele Aalborg Kommune, der har det største naturpotentiale. Vandløbet har alle de kvaliteter, der gør, at det kan komme helt i top som et naturvandløb. Der opnås først fuld "miljø-effekt" af

de allerede gennemførte vandløbsprojekter i Binderup Å, hvis også spærringen ved Binderup Mølle Dambrug fjernes. En fjernelse af spærringen vil give fuld faunapassage i mere end samlet ca. 46 km målsatte vandløb.

Miljøstyrelsen har netop besluttet at tage vandløbsindsatserne, herunder spærringen ved Binderup Mølle Dambrug ud af indsatsprogrammet fra vandområdeplanen, hvorfor Aalborg Kommune nu ikke har mulighed for at opnå EU-tilskudsmidler til yderligere forundersøgelse eller realisering af vandløbsprojektet i perioden fra 2015-2021.

Med baggrund heri indstilles det, at der skrives brev til ministeren (vedlagt som bilag) for at gøre indsigelse mod denne beslutning. Samtidigt opfordres der i brevet til, at indsatserne ved Binderup Mølle Dambrug medtages i den sidste planperiode, der løber fra 2022-2027.

Hvis vandløbsindsatserne ved Binderup Mølle Dambrug bliver omfattet af Vandområdeplanlægning i den 3. og sidste planperiode fra 2022-2027, kan det forventes, at der kan ansøges om EU-tilskud til vandløbsrestaurering på et maksimalt beløb på ca. 3.4 mio. kr. til anlægsomkostninger og erstatninger. Da vandløbsprojektet er anslået til ca. 8 mio. kr., vil vandløbsprojektet mangle en finansiering på ca. 4.6 mio. kr., før projektet kan gøres "omkostningseffektivt" under de eksisterende tilskudsregler.

Aalborg Kommune vil i løbet af 2018 begynde at undersøge, om vandløbsprojektet kan realiseres billigere (mere omkostningseffektivt), idet det ville kunne præcisere differencen mellem "potentielt max EU-tilskud" versus anslået anlægssum for realisering af vandløbsprojektet. Differencen vil være det beløb, som Aalborg Kommune selv kan vælge at investere i vandløbsprojektets realisering, hvis der ikke kan opnås 100 % EU-tilskud fra statens vandområdeplaner fra 2022.

De foreslåede undersøgelser vurderes at beløbe sig til ca. 100.000 kr., som vil omfatte fysiske borer og økonomiske overslag på nødvendige afværgeforanstaltninger. Miljø- og Energiforvaltningen skønner dog på forhånd, at man ikke kan optimere nogle af de eksisterende løsningsforslag for vandløbsprojektet med hele differencen på de 4.6 mio. kr.

Bilag:

Indsigelse mod ændring af bekendtgørelse om indsatsprogram og miljømål for vandområdeplan 2015-2021

Kortbilag - skitse med placering af indsatserne ved Binderup Mølle Dambrug

Kortbilag - de eksisterende forhold ved Binderup Mølle Dambrug